יום ב', 27.5.91

לחנן, שלום!

בין הדברים הרבים שתיכננתי לעצמי לעשות בזמן הזה, להתישב ולכתוב לך מכתב לא היה אחד מהם. לקראת סיום שנת הלימודים ותחילת הקיץ טבעי שהושבים על נושאים מרגינים יותר מאשר חודש של מילואים בשטחים. אבל במחשבה שנייה, אולי היה זה בלתי-נמנע שמכתב זה ייכתב. המציאות של מדינת ישראל של סוף המאה ה-20 תמשיך, כנראה, להיות מציאות של שליטה בעם אחר, והרהורי על המקום שלי בתוך המציאות הזאת ימשיכו להיות הרהורי התלבטות וייסורי החלטה. כך קורה שכאשר המילואים הבאים שוב מתקרבים אני שוב כותב לך מכתב.

קשה לי להסביר בדיוק מה קרה שהכריע את הכף במילואים הקודמים ושיכנע אותי בסופו של דבר לשרת. אולי מעל לכל היתה לי סקרנות רבה לראות בעיני מהו השרות בשטחים, ולכן טענתך שעלי קודם כל להכיר את השרות בשטחים לפני שאסרב לשרת בהם בהחלט דיברה אלי. השפיעה גם, כפי שידעת עוד מלפני המילואים, תחושת ההשתייכות לפלוגה, עם כל המשתמע מכך לגבי התחייבות לידידים ולמשגרת לוחמת. ידעת גם שלא ראיתי בסירוב פתרון פוליטי, אלא רק מפלט אישי, מצפוני, אחרון ממצב בלתי-אפשרי. ובכל זאת, על אף העובדה שאתה אולי חשבת שבסופו של דבר הגעתי להחלטה הנכונה, המשיכה לקונן בי, גם במשך וגם אחרי השרות, התחושה שזאת היתה החלטה מוטעית.

אין זה אומר שהצטערתי על ההחלטה לשרת. ברור לי שבמידה מסויימת הייתי חייב לעצמי את ההכרות עם השרות בשטחים, ואני מודה שלמדתי הרבה מאותם מילואים. קשה לי להגיד שהשרות בשטחים השאיר עלי רושם מיוחד, מלבד תחושה עמוקה של הבאנאליות של הכיבוש. באור זה חשוב לי להדגיש שאינני רואה בחיילים שמשרתים בשטחים מפלצות או פושעים צמאי דם. באתי במגע עם הרבה חיילים אשר עשו מאמץ רב לשמור על מסגרת אנושית במשך שרותם, ונדמה לי שעד כמה שהדבר היה ניתן הם הצליחו במאמץ זה. היו פעמים שאני הרגשתי צורך להתערב ולנסות למתן התנהגויות מסויימות (לרוב במקרים של סדיזניקים שהיו מסופחים אלינו), אם כי למדתי שבתנאי השטח ובלחץ הפעילות קשה מאד להשפיע על חייל אחר.

אבל הרהורים אלה משניים לגמרי. מעל לכל יצאתי מהמילואים הקודמים עם תחושה עמוקה שלא שירתתי את בטחונה של מדינת ישראל, אלא שהייתי שותף להחלשת בטחונה האמיתי של המדינה. תחושה זאת בולטת מעל כל האחרות שחשתי במילואים ההם, והיא המרכזית בהכרתי ובזכרוני כשאני נאלץ לשקול שוב חודש נוסף בשטחים.

לפני כשבועיים שוחחתי בטלפון עם יוסי פרץ ותיארתי לו את ההתלבטויות שלי. במידה מסויימת הוא היה מופתע היות וכבר עברנו יחד חודש בשטחים ולא היו ניכרים לעיניו סימני סבל מיוחדים אצלי. עם זאת, הוא כבר מכיר אותי, ואת נטיותי. הוא הציע שאבוא למילואים האלה ואבחן בעצמי האם אני רוצה להמשיך או האם אני רוצה להשפט. אמרתי לו, כמו שאמרתי לך בקיץ שעבר, שלפי תפיסתי חמור יותר לסרב תוך כדי שרות מאשר לפני היציאה לשטח. יוסי הבטיח לי שלדעתו דין המילואים האלה איננו כדין השרות בלבנון, או בשדה קרב, והוא חזר על הצעתו.

הפעם, חזק מניעים אישיים כבדי משקל, אני נוטה לקבל את הצעתו, אם כי התחושה העמוקה ביותר שלי היא שעלי לסרב מראש. אין זמן שהוא מתאים לישיבה בכלא צבאי, אבל עבורי החודש הקרוב הוא במיוחד לא מתאים. היום, יותר מבעבר, אני מודע מאד לעובדה שאנחנו חיים לא רק בעולם של ערכים ושל אידיאות אלא גם בעולם של קשרים אישיים ושל התייבויות ואחריויות, ושהפשרה היא הדרך היחידה לגשר בין שני העולמות האלה.

כל יום של השבועות האחרונים היה יום של התלבטות ושל בדיקה עצמית. אני מוצא את עצמי חצוי בין מספר מעגלים של אחריות ושל שייכות. נדמה לי שכך יימשך המצב עד ליום הגיוס, ואולי עד לתוך המילואים עצמם. בינתיים, חובתי לשתף אותך במחשבותי.

בברכה,